

UNIVERSITATEA LIBERĂ INTERNAȚIONALĂ DIN MOLDOVA

Cu titlu de manuscris

C.Z.U.: 342.739 (043.3)

BUTNARU IULIA

**REGLEMENTAREA JURIDICĂ ȘI ASIGURAREA INVIOLABILITĂȚII
VIEȚII PRIVATE, FAMILIALE ȘI INTIME**

SPECIALITATEA: 552.01. DREPT CONSTITUȚIONAL

REZUMATUL

tezei de doctor în drept

Chișinău, 2022

Teza a fost elaborată în cadrul Catedrei Drept Public a Universității Libere Internaționale din Moldova.

Conducător științific:

TURCAN Serghei, doctor în drept, conferențiar universitar

Referenți oficiali:

1. CUȘMIR Marcel, doctor habilitat în drept, conferențiar universitar
2. GORIUC Silvia, doctor în drept, conferențiar universitar

Componența Comisiei de susținere publică a tezei de doctorat:

1. SMOCHINĂ Andrei, președinte, doctor habilitat în drept, profesor universitar
2. ZAPOROJAN Veaceslav, secretar științific, doctor în drept, conferențiar universitar
3. COSTACHI Gheorghe, doctor habilitat în drept, profesor universitar
4. CÂRNAȚ Teodor, doctor habilitat în drept, profesor universitar
5. ZUBCO Valeriu, doctor în drept, conferențiar universitar

Susținerea va avea loc la data de 14 iulie 2022, ora 10.00 în ședința Consiliului Științific Specializat D 552.01-21-39 din cadrul Universității Libere Internaționale din Moldova pe adresa: MD-2012, mun. Chișinău, str. Vlaicu Pârcălab 52, bir. 212.

Teza de doctor și rezumatul pot fi consultate la Biblioteca Universității Libere Internaționale din Moldova și pe pagina web a Universității Libere Internaționale din Moldova (<https://ulim.md/doctorat/sustinerea-tezelor-de-doctorat/>) și Agenției Naționale de Asigurare a Calității în Educație și cercetare (<http://www.cnaa.md/>).

Rezumatul a fost expediat la data de ___ iunie 2022.

Secretar științific al Consiliului științific specializat

ZAPOROJAN Veaceslav, doctor în drept, conferențiar universitar

_____ *semnătura*

Conducător științific

TURCAN Serghei, doctor în drept, conferențiar universitar

_____ *semnătura*

Autor

BUTNARU Iulia

_____ *semnătura*

CUPRINS

REPERE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII.....	4
CONȚINUTUL TEZEI DE DOCTORAT.....	8
CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI.....	22
BIBLIOGRAFIE.....	28
LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE	30
ADNOTARE (în limba română, engleză și rusă).....	31

REPERELE CONCEPTUALE ALE CERCETĂRII

Actualitatea și importanța temei abordate. Drepturile omului au evoluat pe parcursul dezvoltării umanității pentru a putea dobândi garanțiile juridice actuale, în cea mai mare parte datorită doctrinelor și practicilor juridice. Grație însemnătății și amploarei drepturilor omului pentru progresul omenirii, acestea au cunoscut o ascensiune remarcabilă în ultima jumătate a secolului trecut.

Este remarcabilă afirmația doctrinară potrivit căreia dintotdeauna drepturile omului și libertățile publice au reprezentat o temă deosebit de sensibilă, greu de ocolit și imposibil de evitat în dezbateră publică¹.

Menționăm că dreptul la viața intimă, privată și familială este un drept dinamic, care evoluează în timp, astfel căpătând conotațiile și caracteristicile specifice epocii în care este reglementat și respectat.

În prezent, suntem martorii unei revoluții informaționale, dezvoltarea tehnologiilor informaționale au dus la crearea unor pericole eminente pentru garantarea dreptului la viața intimă, privată și familială.

Anume progresul științific înregistrat de ramurile informaticii, care au creat posibilități nemaivăzute până nu demult de a stoca, procesa și transmite un volum colosal de date, a pus în fața legiuitorilor sarcina de a conferi o protecție adecvată vieții private a individului.

Prin urmare, conchidem că actualmente dreptul la viața intimă, privată și familială capătă o importanță deosebită în contextul personificării informației cu utilizarea mijloacelor electronice automatizate. Pentru a face față provocărilor care stau în fața statului la capitolul protecției dreptului la viața intimă, privată și familială, sunt necesare noi abordări privind conținutul acestui drept fundamental.

Astfel, având în vedere schimbările calitative ce au loc în societate, în prezent importanța dreptului la viața intimă, familială și privată derivă din faptul că dreptul respectiv reprezintă o garanție pentru respectarea tuturor celorlalte drepturi individuale ale omului.

Având în vedere evoluția dinamică a dreptului la viața intimă, familială și privată, precum și multitudinea elementelor componente pe care le înglobează în prezent dreptul vizat, considerăm binevenită realizarea unui studiu teoretic a dreptului fundamental la viața intimă, familială și privată, care ar include o analiză a reglementării sale juridice naționale și internaționale, evoluția istorică a dreptului în cauză, clarificarea concepțiilor științifice și definirea componentelor și aspectelor inerente acestui drept, analiza tendințelor de dezvoltare a acestui drept fundamental.

¹ MAZILU, Dumitru. *Drepturile Omului, concept, exigențe și realități contemporane*. București: Lumina Lex, 2000, p. 8. ISBN: 973-588-244-2.

Legislația din domeniul protecției vieții intime, private și familiale posedă o structură complexă în care se aplică norme ce aparțin diferitor domenii juridice, precum dreptul constituțional, dreptul contravențional, dreptul familiei, dreptul procesual penal, drept civil, etc., care reglementează raporturi juridice similare, folosind abordări diferite.

Actualitatea și importanța temei studiului este evidențiată atât pe plan internațional, cât și pe plan național, deoarece de nivelul garantat de protecție a intimității depinde gradul în care persoana poate exercita drepturile și libertățile sale fundamentale.

Importanța studiului dreptului la viața intimă, privată și familială constă în faptul că aceasta își propune să analizeze și să definească noțiuni moderne, actuale care sunt discutate și polemizate vehement în societatea prezentă precum: protecția datelor cu caracter personal, dreptul la imagine, dreptul la viața sexuală, dreptul transsexualilor și homosexualilor, dreptul la un mediu sănătos etc.

Scopul și obiectivele cercetării. Ținând cont de actualitatea și importanța temei tezei, având în vedere multidimensionalitatea și complexitatea aspectelor dreptului la viața intimă, privată și familială, prezenta lucrare are drept scop realizarea unei cercetări științifice a esenței și conținutului dreptului la viața intimă, familială și privată, abordarea complexă a dreptului respectiv prin prisma prevederilor legislației naționale, mecanismelor internaționale, doctrinei și practicii judiciare în domeniu.

În vederea atingerii scopului fixat, ne-am propus realizarea următoarelor **obiective**:

- Determinarea conținutului multidimensional a dreptului la viața intimă, privată și familială;
- Cercetarea dreptului la viața intimă, privată și familială, sub aspect evolutiv;
- Examinarea practicii judiciare a CtEDO pe cauzele ce pretind încălcarea dreptului la viața privată, intimă și familială;
- Analiza dreptului la viața intimă, privată și familială prin prisma doctrinei și legislației naționale în domeniu;
- Evidențierea curenților și lacunelor existente în legislația națională și formularea unor propuneri teoretico-practice privind garantarea dreptului la viața intimă, privată și familială;
- Formularea unor recomandări pentru îmbunătățirea cadrului normativ în domeniu.

Ipoteza de cercetare: Dreptul fundamental la viața intimă, privată și familială este un drept complex, cameleonic, conținutul căruia include un șir de aspect precum: dreptul la imagine, dreptul la nume, dreptul la identitate, dreptul la integritatea fizică și morală, dreptul la familie, dreptul la viața sentimentală, dreptul la corespondență și domiciliu, dreptul de a folosi contraceptive, dreptul la avort, dreptul la identitate sexuală etc.

Astfel, problema științifică soluționată constă în identificarea tuturor aspectelor „tradiționale” și „moderne” înglobate în prezent de noțiune de viață privată și determinarea gradului de protecție juridică conferit acestora de normele naționale și internaționale, fapt care a condus la formularea unor definiții a noțiunilor de viați privată, intimă și familială, precum și a unor propuneri de *lege ferenda* în vederea perfecționării cadrului normativ în domeniu.

Sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese. La elaborarea prezentei teze au fost folosite un șir de metode de analiză specifice domeniului juridic, precum:

- metoda logică (analogică, deductivă, inductivă) necesară pentru cercetarea unui șir de concepte (definiții ale dreptului la viața intimă, privată și familială) și deducerea unor similitudini sau diferențe, formularea concluziilor în baza exemplelor enunțate. Metoda respectivă constă în utilizarea raționamentelor logice în procesul analizei conceptelor expuse de doctrinari și a prevederilor actelor normative ce reglementează dreptul la viața intimă, privată și familială;

- metoda istorică, folosită pentru a arăta evoluția conceptului dreptului la viața privată pe parcursul anilor, atât pe plan internațional, cât și pe ce național;

- metoda sistemică, utilizată la studierea diverselor acte normative la nivel național și internațional ce reglementează viața intimă, privată și familială;

- metoda comparativă, care se axează pe procedeu logic de comparație și se exprimă în stabilirea asemănarilor și deosebirilor între diferite fenomene juridice, a permis identificarea similitudinilor și a diferențelor dintre normele juridice naționale și cele ale altor state.

- metoda analitico-sintetică, ce constă din alternarea prezentării sintetice (întregul) cu cea analitică (pe părți) a dreptului la viața intimă, privată și familială.

Utilizarea metodelor menționate supra, au permis de a cerceta în evoluție dreptul la viața intimă, familială și privată, de a analiza în mod comparativ prevederile legislației naționale și internaționale privind viața intimă, familială și privată, de a formula concluziile și recomandările de rigoare.

Sumarul compartimentelor tezei: Lucrarea include următoarele compartimente structurale: adnotare (în limba română, engleză și rusă), lista abrevierilor, cuprins, introducere, patru capitole sistematizate în paragrafe, concluzii generale și recomandări, lista bibliografică, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului. În ansamblu lucrarea cuprinde 158 pagini de text, în lista bibliografică fiind incluse 241 titluri.

Introducerea constituie o fundamentare și justificare a problematicii cercetate și cuprinde compartimentele: actualitatea și importanța temei abordate, scopul și obiectivele cercetării,

ipoteza de cercetare, sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese și sumarul compartimentelor tezei.

Capitolul 1 „Analiza situației în domeniul protecției dreptului la viața intimă, familială și privată” este constituit din trei paragrafe: 1.1. Analiza concepțiilor științifice privind dreptul la viața intimă, familială și privată în contextul cercetărilor teoretico-practice ale autorilor autohtoni; 1.2. Analiza concepțiilor științifice privind dreptul la viața intimă, familială și privată în contextul cercetărilor teoretico-practice ale autorilor străini și 1.3. Concluzii la capitolul 1.

Acest capitol are un caracter preponderent teoretic, prezintă rezultatele investigației științifice a bazei teoretice existente în literatura de specialitate, necesar de a reliefa conținutul complex al dreptului la viața intimă, familială și privată. În acest capitol sunt analizate teoriile și opiniile doctrinarilor autohtoni și de peste hotare referitoare la componentele determinante ale dreptului la viața intimă, privată și familială. O atenție deosebită a fost acordată rezultatelor științifice recente din literatura de specialitate.

În **Capitolul 2**, intitulat **„Dimensiunea teoretică și esența dreptului la viața intimă, familială și privată”**, sunt uncluse cinci paragrafe: 2.1. Evoluția dreptului la viața intimă, familială și privată; 2.2. Dreptul la viața intimă; 2.3. Dreptul la viața familială; 2.4. Dreptul la viața privată și 2.5. Concluzii la capitolul 2.

Acest compartiment al lucrării conține rezultatele investigației științifice și reprezintă compartimentul central al tezei. În capitolul respectiv este cercetată evoluția în timp a dreptului cameleonic la viața intimă, privată și familială, care denotă modul în care diferite perioade ale dezvoltării societății umane și-au lăsat amprenta asupra caracteristicilor dreptului respectiv.

Capitolul 3 „Reglementarea juridică a dreptului la viața intimă, familială și privată” este alcătuit din patru compartimente: 3.1. Reglementarea internațională a dreptului la viața intimă, familială și privată; 3.2. Reglementarea națională a dreptului la viața intimă, familială și privată; 3.3. Dreptul la viața intimă, familială și privată în jurisprudența CtEDO și 3.4. Concluzii la capitolul 3.

Capitolul respectiv reprezintă un studiu a normelor juridice care reglementează dreptul la viața intimă, privată și familială.

În **Capitolul 4**, intitulat **„Mecanisme de protecție a vieții intime, familiale și private”**, sunt incluse patru paragrafe: 4.1. Rolul Curții Constituționale în protecția vieții intime, familiale și private; 4.2. Rolul instanțelor judecătorești naționale privitoare la protecția dreptului la viața intimă, familială și privată; 4.3. Rolul ombudsmanului (avocatului poporului) în protecția vieții intime, familiale și private și 4.4. Concluzii la capitolul 4.

Capitolul respectiv este dedicat cercetării mecanismelor naționale de protecție a dreptului

omului, evidențiind rolului Curții Constituționale, al instanțelor judecătorești și al Avocatului Poporului în garantarea inviolabilității vieții private, familiale și intime.

Concluziile generale și recomandările dezvoltă raționamente finale în baza cercetărilor științifice efectuate și prezintă unele repere conceptuale și practice în abordarea dreptului la viața intimă, familială și privată. La fel, sunt înaintate propuneri de *lege ferenda* care au drept scop perfecționarea legislației în domeniu și uniformizarea practicii în domeniu.

Compartimentul Bibliografie include lista surselor bibliografice care au stat la baza elaborării prezentei lucrări.

CONȚINUTUL TEZEI DE DOCTORAT

Structura tezei este determinată de cerințele regulamentare ale ANACEC, precum și de scopul și obiectivele cercetării. Lucrarea include următoarele compartimente structurale: adnotare (în limba română, engleză și rusă), lista abrevierilor, cuprins, introducere, patru capitole sistematizate în paragrafe, concluzii generale și recomandări, lista bibliografică, declarația privind asumarea răspunderii, CV-ul autorului. În ansamblu lucrarea cuprinde 158 pagini de text, în lista bibliografică fiind incluse 241 titluri.

Introducerea constituie o fundamentare și justificare a problematicii cercetate și cuprinde compartimentele: actualitatea și importanța temei abordate, scopul și obiectivele cercetării, ipoteza de cercetare, sinteza metodologiei de cercetare și justificarea metodelor de cercetare alese și sumarul compartimentelor tezei.

Având în vedere evoluția dinamică a dreptului la viața intimă, familială și privată, precum și multitudinea elementelor componente pe care le înglobează în prezent dreptul vizat, considerăm binevenită realizarea unui studiu teoretic a dreptului fundamental la viața intimă, familială și privată, care ar include o analiză a reglementării sale juridice naționale și internaționale, evoluția istorică a dreptului în cauză, clarificarea concepțiilor științifice și definirea componentelor și aspectelor inerente acestui drept, analiza tendințelor de dezvoltare a acestui drept fundamental.

Legislația din domeniul protecției vieții intime, private și familiale posedă o structură complexă în care se aplică norme ce aparțin diferitor domenii juridice, precum dreptul constituțional, dreptul contravențional, dreptul familiei, dreptul procesual penal, drept civil, etc., care reglementează raporturi juridice similare, folosind abordări diferite.

Actualitatea și importanța temei studiului este evidențiată atât pe plan internațional, cât și pe plan național, deoarece de nivelul garantat de protecție a intimității depinde gradul în care persoana poate exercita drepturile și libertățile sale fundamentale.

Importanța studiului dreptului la viața intimă, privată și familială constă în faptul că aceasta își propune să analizeze și să definească noțiuni moderne, actuale care sunt discutate și polemizate vehement în societatea prezentă precum: protecția datelor cu caracter personal, dreptul la imagine, dreptul la viața sexuală, dreptul transsexualilor și homosexualilor, dreptul la un mediu sănătos etc.

Capitolul 1 „Analiza situației în domeniul protecției dreptului la viața intimă, familială și privată” este constituit din trei paragrafe: 1.1. Analiza concepțiilor științifice privind dreptul la viața intimă, familială și privată în contextul cercetărilor teoretico-practice ale autorilor autohtoni; 1.2. Analiza concepțiilor științifice privind dreptul la viața intimă, familială și privată în contextul cercetărilor teoretico-practice ale autorilor străini și 1.3. Concluzii la capitolul 1.

Acest capitol are un caracter preponderent teoretic, prezintă rezultatele investigației științifice a bazei teoretice existente în literatura de specialitate, necesar de a reliefa conținutul complex al dreptului la viața intimă, familială și privată. În acest capitol sunt analizate teoriile și opiniile doctrinarilor autohtoni și de peste hotare referitoare la componentele determinante ale dreptului la viața intimă, privată și familială. O atenție deosebită a fost acordată rezultatelor științifice recente din literatura de specialitate.

În paragraful 1.1. al tezei ”Analiza concepțiilor științifice privind dreptul la viața intimă, familială și privată în contextul cercetărilor teoretico-practice ale autorilor autohtoni” se menționează că dreptul la viața privată are două laturi, latura interioară are ca scop protecția vieții personale ale individului de ingerințele exterioare care pot fi manifestate de către instituții private și de stat, precum și de persoane terțe, iar latura exterioară are ca scop să ofere posibilitate individului de a stabili relații cu cei din jur, de a se socializa, de a-și dezvolta personalitatea.

În literatura de specialitate se menționează că dreptul la căsătorie și ocrotirea familiei este un drept care exprimă la nivelul drepturilor omului realitatea, în sensul căreia familia este elementul material și fundamental al societății. Astfel, Constituția și legile recunosc și garantează bărbatului și femeii: dreptul de a se căsători și de a întemeia familia de la o vârstă nobilă. Nici o căsătorie nu se poate încheia fără consimțământul liber și deplin al viitorilor soți.²

În Republica Moldova acest drept este reglementat de art. 28 din Constituția, conform căruia: „Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată”.

Paragraful 1.2. al tezei ”Analiza concepțiilor științifice privind dreptul la viața intimă, familială și privată în contextul cercetărilor teoretico-practice ale autorilor străini” evidențiază că în literatura de specialitate este evidențiată originea jurisprudențială a dreptului la viața privată, existând mai multe opinii referitor la acesta:

² CÂRNAȚ, Teodor, CÂRNAȚ Mariana. *Protecția juridică a drepturilor omului*. Chișinău, 2006, p. 109. ISBN: 9975-932-62-2

- ”dreptul la viața privată conform opiniei autorilor din Elveția și Germania este considerat drept subiectiv nepatrimonial”;
- ”drept extrapatrimonial, diferit de drepturile reale”;
- ”drept subiectiv patrimonial, pentru că numai drepturile patrimoniale pot fi calificate ca drepturi subiective, conform opiniei lui Paul Roubier”.

Conform unei alte opinii, pe care o împărtășim, ”acest drept comportă atribute atât de ordin moral și intelectual, cât și atribute de ordin patrimonial. Respectiv, acest drept din punctul de vedere istoric, s-a născut sub semnul extrapatrimonial, pentru a accede în mod progresiv spre economia de piață, dobândind astfel elemente patrimoniale”.³

Viața privată este o noțiune cameleonică care nu are o definiție concretă, elementele constitutive ale cărei se schimbă în dependență de etapa istorică, societate, nivelul de progres al științei, religie etc. La fel, dorim să subliniem aportul adus de revoluția tehnico-științifică în dezvoltarea și diversificarea aspectelor componente a vieții private, proces generat de laicizarea societății și distanțarea de cutumele religioase.

Dacă în cazul unor anumite categorii de persoane dreptul la protecția vieții private tinde să se atenueze, în cazul altora tinde să se extindă. „Dreptul la viața privată este din ce în ce vreați mult un drept la independență”, chiar la „individualism”, „un drept la diferență”. Nu mai este vorba de a pretinde un trai ascuns, ci unul diferit. Dreptul la viața privată nu este afirmat pentru a evita simple priviri a altuia, ci mai mult și mai ales pentru a împiedica acestuia să te judece. În acest caz „drepturile personalității” sunt foarte apropiate de „libertățile civile”.⁴

Dispozițiile constituționale impun autorităților publice obligația constituțională de a respecta și ocroti viața intimă, familială și privată, împotriva oricăror atentate din partea oricărui subiect de drept, recunoscându-se astfel că orice om are dreptul la viața intimă, familială și privată.⁵

Respectiv, conchidem că anume statul urmează să întreprindă toate măsurile concludente în vederea protejării vieții private și să contaceze orice amestec în viața intimă, familială sau privată a persoanei, realizată contrar voinței acesteia.

Paragraful 1.3 al prezentului capitol reflectă principalele concluzii asupra subiectelor abordate în cadrul acestui capitol.

În Capitolul 2, intitulat „Dimensiunea teoretică și esența dreptului la viața intimă, familială și privată”, sunt uncluse cinci paragrafe: 2.1. Evoluția dreptului la viața intimă,

³ IANCU, Gheorghe. *Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale în România*. București: Editura All Beck, 2003, p.143-144. ISBN: 973-655-247-0

⁴ Ibidem.

⁵ IANCU, Gheorghe. *Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale în România*. București: Editura All Beck, 2003, p.146. ISBN: 973-655-247-0

familială și privată; 2.2. Dreptul la viața intimă; 2.3. Dreptul la viața familială; 2.4. Dreptul la viața privată și 2.5. Concluzii la capitolul 2.

Acest compartiment al lucrării conține rezultatele investigației științifice și reprezintă compartimentul central al tezei. În capitolul respectiv este cercetată evoluția în timp a dreptului cameleonic la viața intimă, privată și familială, care denotă modul în care diferite perioade ale dezvoltării societății umane și-au lăsat amprenta asupra caracteristicilor dreptului respectiv.

Capitolul în discuție consacră câte un paragraf distinct fiecărui element component al dreptului fundamental analizat, precum dreptul la viața intimă, dreptul la viața familială și dreptul la viața privată. Dat fiind faptul că dispozițiile constituționale nu descriu conținutul elementelor componente și nu dau definiții legale elementelor enumerate, aceasta revenind domeniului teoriei juridice și jurisprudenței în domeniu, în capitolul II al prezentei lucrări s-a efectuat o cercetare detaliată a naturii juridice a fiecărui din aceste elemente. Anume examinarea separată a noțiunilor dreptul la viața intimă, dreptul la viața privată și dreptul la viața familială a permis identificarea dimensiunii fiecărei noțiuni, schițarea similitudinilor și diferențelor dintre acestea.

Paragraful 2.1. ”Evoluția dreptului la viața intimă, familială și privată” dă o apreciere a dezvoltării în timp a dreptului la viața intimă, familială și privată. Cauza intrării ei în sfera publică, în dreptul pozitiv a acestora este jurisprudența. Primele decizii judiciare referitoare la protecția vieții private au apărut în prima jumătate a secolului al XIX-lea în Anglia și Franța. Această protecție acordată jurisdicțional o completa pe aceea insuficientă care era acordată dreptului de autor, motiv pentru care la sfârșitul secolului al XIX-lea ea a întărit noua națiune, apărută la acea vreme, de drept moral de autor.⁶

Teoria juridică menționează un șir de premise care au dus la consfințirea dreptului la viața privată:

- liberalizarea opiniilor și valorilor morale;
- revoluția tehnico-științifică;
- pluralismul politic;
- creșterea economică și respectiv ridicarea nivelului de viață.

În istoria dezvoltării omenirii informația a fost una dintre caracteristicile determinante ale civilizației. Anume informația reprezenta sursa pentru luarea deciziilor, prezența sau lipsa acesteia determina soarta atât a personalităților în parte, cât și a întregilor state. Toată istoria omenirii ne-o putem închipui ca istoria dezvoltării mijloacelor de acumulare și transmitere a informației. Pe această cale civilizația a parcurs un șir de schimbări, care mai sunt numite și

⁶ IANCU, Gheorghe. *Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale în România*. București: Editura All Beck, 2003, p.143. ISBN: 973-655-247-0

revoluții informaționale. Fiecare dintre următoarele revoluții informaționale a schimbat cardinal întreaga civilizație și a exercitat o influență mult mai semnificativă, decât oricare stat sau conducător:

- prima revoluție informațională - invenția scrisului;
- a doua revoluție informațională (mijlocul sec. XVI) - invenția tiparului;
- a treia revoluție informațională (sfârșitul sec. XIX) - invenția electricității;
- a patra revoluție informațională (mijlocul sec. XX) - invenția mijloacelor de calcul, calculatorului personal, crearea rețelelor de telecomunicații;
- a cincea revoluție informațională (sfârșitul sec. XX) - crearea rețelelor informaționale globale.⁷

În anii 60 și 70 ai secolului al XX-lea, interesul pentru sporirea reglementărilor referitoare la intimitate a crescut ca urmare a avântului noilor tehnologii. Landul german Hesse a adoptat prima lege din lume a protecției datelor în 1970. Alte landuri i-au urmat exemplul și, în 1977, a fost adoptată lege la nivel federal intitulată Actul Federal de Protecție a Datelor. Suedia a elaborat o lege în 1973, iar în 1978 Franța, Austria, Norvegia și Danemarca au adoptat propriile legi privind protecția informațiilor.⁸

În acest context menționăm că primul document internațional care a vorbit despre intimitatea fost Declarația Universală a Drepturilor Omului a Națiunilor Unite din 1948, care în articolul 12 prevede: „Nimeni nu va fi obiectul unor imixțiuni arbitrare în viața sa particulară, în familia sa, în domiciliul său ori în corespondență ,nici al unor atingeri ale onoarei sau reputației sale. Orice persoană are dreptul la protecția legii împotriva unor astfel de imixțiuni sau atingeri.”

Paragraful 2.2. ”Dreptul la viața intimă” menționează că în ciuda atenției acordate în ultimii ani intimității, nu există totuși un acord asupra semnificației exacte a termenului. Dreptul în cauză este o valoare aparte pentru viață și libertatea persoanei. În temeiul lui, omul are libertatea de a participa sau nu ca subiect de anchete, investigații, cercetări sociologice, psihologice, medicale, de a accepta să se supună unor experiențe științifice, de a accepta prin acte juridice transplantul de organe etc. Prin consacrarea dreptului în cauză s-a creat cadrul juridic, constituțional al reglementărilor ce au apărut sau vor apare în domeniile respective.⁹

Având în vedere evoluția în timp a noțiunii de intimitate, precum și ținând cont de conotațiile sensibile pe care le comportă aceasta, am putea defini dreptul la intimitate după cum urmează: **„Dreptul la viața intimă este un drept la individualism, care constă în capacitatea**

⁷ Информационное общество и право. Disponibil: <http://referat.mirslovarei.com/gosudarstvo-i-pravo/119732-informacionnoe-obshhestvo-i-pravo.html>

⁸ CARP, Radu, ȘANDRU, Simona. *Dreptul la intimitate și protecția datelor cu caracter personal*, București: Editura All Beck, 2004, p.8. ISBN: 973-655-455-4

⁹ Ibidem, p.65-66. ISBN: 9975-947-63-0

de a trăi ferit de ochii altora, precum și de abilitatea de a stabili și de a dezvolta relații cu alții”.

Paragraful 2.3. ”Dreptul la viața familială” vine să dea o explicație amplă a dreptului la viața familială, menționând că viața familială este o noțiune complexă cuprinzând un spectru divers al relațiilor de familie precum: dreptul de a se căsători, dreptul la divorț, relațiile patrimoniale între soți, relațiile dintre nepoți și bunici, etc.

Loysel, juristul francez devenit celebru pentru că a pus în versuri dreptul civil, a scris: „...boire, manger, coucher, ensemble, c'est mariage il ma ce me semble”.¹⁰

Familia a fost recunoscută încă din timpuri străvechi de către normele religioase și cutume drept bază a societății. Instituția familiei a supraviețuit peste veacuri, în pofida multor concepții liberaliste care au invocat inutilitatea acesteia.

Considerăm că în vederea promovării și dezvoltării unei politici de viață familială în Republica Moldova, ținând cont de situația actuală demografică deplorabilă în țară, ar fi binevenită crearea unui minister al familiei, după exemplul țărilor dezvoltate. Totodată este absolut necesară creșterea numărului organizațiilor nonguvernamentale, care ar avea ca scop promovarea valorilor familiale în societate.

O direcție de mare interes teoretic și politic ar fi determinarea forurilor și organizațiilor de resort din țara noastră să militeze pentru recunoașterea pe plan internațional a dreptului la dezvoltarea familiei ca unul din drepturile fundamentale ale omului.¹¹

Urmare a analizei opiniilor științifice privind elementele inerente noțiunii de viață familială, am putea defini dreptul la viața familială în felul următor: **„Dreptul la viața familială este dreptul de a desfășura o viață familială efectivă, de a stabili și de a întreține relații cu alți oameni în domeniul afectiv, fiind protejat de ingerințele altor persoane”.**

În contextul celor relatate, menționăm următorul fapt – cât de diverse nu ar fi aspectele dreptului la respectul vieții familiale, nimeni nu se poate amesteca sau interveni în familia altei persoane fără consimțământul acesteia din urmă, consimțământ care trebuie să fie explicit și exprimat în mod liber, autorităților publice revenindu-le obligația de a lua toate măsurile și dispozițiile posibile în vederea ocrotirii acestui drept fundamental.¹²

¹⁰ ZLĂTESCU, Dan, MOROIANU ZLĂTESCU, Irina. *Institutul Roman pentru drepturile omului, Drepturile Omului în acțiune*. București: 1994, p.21. ISBN: 9781852787080

¹¹ ZLĂTESCU, Dan, MOROIANU ZLĂTESCU, Irina. *Institutul Roman pentru drepturile omului, Drepturile Omului în acțiune*. București: 1994, p.30. ISBN: 9781852787080

¹² BUTNARU, Iulia. *Dimensiunile dreptului fundamental la protecția vieții familiale*. În: Chișinău, 2014, Nr. 3-4 (27-28). p. 193. ISSN: 1857-4122

Juridic putem spune că, dacă familia nu este un subiect de drept, nu este deci o persoană juridică, ea reprezintă, tocmai datorită caracterului ei uimitor, un subiect de interese juridice protejate.¹³

În paragraful 2.4. "Dreptul la viața privată" , se menționează că conceptul de "Viață privată" a fost explicat mai întâi ca „dreptul de a fi lăsat în pace”, însă el a evoluat până în zilele noastre într-un concept mai larg, care ar putea fi definit ca dreptul unei persoane fizice de a decide câtă informație personală să divulge, cui și pentru ce anume. Viața privată cuprinde toate aspectele activității individuale ale omului, acțiunile și relațiile în care se manifestă ca individ. Statul fiind exponentul puterii publice, nu trebuie să se amestece în viața privată a individului. Anume pentru a se garanta respectul față de om și pentru a se asigura protecția lui, în Convenție a fost înscris art.28, conform căruia:”Statul respectă și ocrotește viața intimă, familială și privată”.¹⁴

Jean Revero, în lucrarea sa "Les libertes publiques" menționează că viața privată este acel loc de existență fiecăruia în care nimeni nu se poate amesteca fără a fi invitat. Libertatea vieții private reprezintă recunoașterea, pentru fiecare, a unei zone de activitate proprii și pe care este stăpân să o interzică celorlalți.¹⁵

Deducem că viața privată nu comportă doar aspecte morale, religioase și familiale (ascunse de ochii lumii), dar în aceeași timp și aspectele relațiilor de prietenie, carieră și dezvoltare profesională, precum și aspecte ale relațiilor materiale (patrimoniale) în care este implicat individul. Omul fiind o ființă socială nu poate face abstracție de trăsăturile proiectate asupra vieții acestuia de către comunitatea în care trăiește și se dezvoltă. În viața cotidiană aspectele vieții sociale ale individului devin parte componentă a vieții sale private, fiind uneori greu de disociat aceste noțiuni.

Dreptul la respectarea vieții private este un drept fundamental, protejat, atât de legislațiile naționale în care el primește deseori protecția constituțională, cât și marile texte internaționale privind drepturile omului. Este foarte dificil de dat o definiție satisfăcătoare a acestui drept modern, care nu apare în concepția actuală, decât odată cu Codul lui Napoleon (el nu figurează nici în Declarația drepturilor omului și cetățeanului din 1789, nici în Bill of rights din 1791). Uneori el este prezentat în raport cu societatea, ca fiind în dreptul privat ceea ce este libertatea în dreptul politic, alteori, ca și constituind o rețea de drepturi și libertăți individuale la confluența cărora se formează ceea ce numim personalitate, iar alteori este definit în raport cu ambii, ca și

¹³ Ibidem, p.22.

¹⁴ MUNTEANU, Anatolie, GRIGORIU, Aurelia, RUSU, Svetlana, etc. *Manualul funcționarului public în domeniul Drepturilor Omului.* p.65-66 [online] [citat 27.03.2022] Disponibil: http://old.ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/manualul_funcionarului_public_0.pdf

¹⁵ VOICU, Marin. *Protecția Europeană a Drepturilor Omului.* București: Lumina Lex, 2001, p. 64. ISBN: 9735883759

constituind ”sfera fiecărei existențe în care nimeni nu se poate mesteca fără a fi invitat”.¹⁶

Ca rezultat a analizei apmle atât a opiniilor doctrinarilor în domeniu, cât și a jurisprudenței CtEDO, am putea da următoarea definiție dreptului la viața privată: **„Dreptul la secretul vieții private este abilitatea persoanei de a stabili individual, limitele în care persoanele terțe vor avea acces la informația despre viața personală a acestuia”**.

Paragraful 2.4. al tezei reprezintă succint concluziile la capitolul 2, menționând că:

1. Dreptul la viața intimă, familială și privată este un drept de generația a treia care a apărut relativ recent în catalogul de drepturi, fiind în trecut protejat doar de reguli morale și cutumiare.

2. Deși la începutul evoluției sale în calitate de drept fundamental dreptul la viața privată a fost explicat ca „dreptul de a fi lăsat în pace”, în prezent acesta poate fi definit ca dreptul unei persoane fizice de a stabili limitele, cercul persoanelor și scopul divulgării informației personale.

3. Din cauza naturii abstracte a dreptului la viața intimă este foarte greu de a măsura și de a defini această categorie juridică. Dificultatea definirii vieții private este generată de faptul că acest concept își schimbă conotația evoluând în funcție de perioadă, de mediu și de societatea în care trăiește individul.

4. Dreptul la intimitate nu este unul absolut, astfel intimitatea unei persoane poate intra în conflict cu intimitatea unei persoane terțe, sau cu interesele societății. Astfel, că rămâne în sarcina autorităților competente care aplică norma respectivă de a determina limitele intimității, luând în considerare împrejurările, statutul persoanei (în dependență dacă persoana respectivă ocupă o funcție publică sau nu), perioada și circumstanțele concrete cazului examinat.

5. Nici dreptul intern, nici Convenția Europeană a Drepturilor Omului nu dau o definiție concretă a dreptului la viața familială. CtEDO a interpretat dinamic noțiunea de familie, acesta suferind în timp modificări de conținut.

6. Doctrina juridică subliniază evoluția în timp a noțiunii de familie, astfel dacă în trecut acesta se contura în jurul noțiunii de familie tradițională, celulă a societății, având o sferă de reglementare mai restrânsă, în prezent, domeniul de reglementare a acestui drept s-a extins, cuprinzând sentimente, legătura biologică, etc.

7. Viața privată a individului este zona secretă a persoanei, comportând caracteristici contrar-diferite de viața publică a acestuia.

Capitolul 3 „Reglementarea juridică a dreptului la viața intimă, familială și privată” este alcătuit din patru compartimente: 3.1. Reglementarea internațională a dreptului la viața

¹⁶ CHARRIER, Jeann-Loup, CHIRIAC, Andrei. *Codul Convenției Europene a Drepturilor Omului*. Chișinău: Tipografia Balacron, 2008, p.312-313. ISBN: 978-9975-100-40-3

intimă, familială și privată; 3.2. Reglementarea națională a dreptului la viața intimă, familială și privată; 3.3. Dreptul la viața intimă, familială și privată în jurisprudența CtEDO și 3.4. Concluzii la capitolul 3.

Capitolul respectiv reprezintă un studiu a normelor juridice care reglementează dreptul la viața intimă, privată și familială.

În primul paragraf al capitolului trei se supune cercetării cadrul internațional de reglementare a dreptului la viața intimă, privată și familială, menționându-se acordurile internaționale care au drept finalitate consacarea și ocrotirea vieții private.

Dezvoltarea drepturilor omului în dreptul internațional și legislațiile naționale s-a încununat cu crearea unui sistem de drepturi care reglementează global existența armonioasă a personalității.¹⁷

Până la jumătatea sec. al XX-lea această insistență în afirmarea dreptului sacru și absolut la viața privată poate fi privită ca o contare a echilibrului dintre drepturile cetățeanului și presiunea unei societăți care impune limite precise, în numele binelui social. În acest conflict, dreptul la viața privată privilegiază aspectul individual „dreptul de a fi lăsat în pace”, păstrând în favoarea individului acest dezechilibru, chiar și atunci când climatul social se modifică. Într-adevăr, odată cu anii '60 asistăm la o schimbare progresivă a tendinței, libertatea de decizie și intimitatea individului tind din ce în ce mai mult să precumpănească asupra considerentelor legate de valorile sociale, adică ale bunăstării comune. În acest context se deschide în Statele Unite cea de-a treia fază a tutelei juridice a vieții private.¹⁸

Respectiv se concluzionează că statele care aspiră la o dezvoltare și evoluție armonioasă armeană să ia exemplul statelor care deja au reușit să ofere o reglementare și protecție convenită dreptului la viața privată, deoarece de nivelul garantării acestui drept depinde nivelul de siguranță și încredere a persoanei în acțiunile sale prezente și viitoare.

Ulterior, în paragraful doi al capitolului vizat, sunt examinate prevederile actelor normative naționale, precum prevederile constituționale, prevederile Codului Civil al Republicii Moldova, norme ale Codului Familiei al Republicii Moldova, articole din Codul de Procedură Penală al Republicii Moldova și din Codul Muncii al Republicii Moldova, precum și din alte legi.

Actualmente, în Republica Moldova se conturează clar tendința de a crea anume ”acele mecanisme și pârgii de implementare a unui sistem național de promovare și respectare a drepturilor omului care se bazează în special pe instrumentele juridice internaționale”.¹⁹

¹⁷ COSTACHI, Gheorghe, ZAHARIA P. *Dezvoltarea Conceptului despre drepturile omului în epoca modernă și contemporană*. În: *Lege și viață*, nr.1, 2000, p.19.

¹⁸ Ibidem, p. 6.

¹⁹ Ibidem.

Constituția Republicii Moldova consacră în mod laconic dreptul la viața intimă, familială și privată, atribuind Statului prerogative de a respecta și ocroti viața intimă, familială și privată. Constituția fiind legea supremă, care ocupă locul de vârf în ierarhia oricărei legislații stabilește principiile și valorile care urmează a fi ocrotite, toate legile și alte acte normative, trebuie să fie elaborate în conformitate cu Constituția. Prin urmare, modul de respectare și ocrotire a vieții intime, familiale și private trebuie să fie reglementate de legi și alte acte normative subordonate legii, în spiritul direcționat de art.28 al Constituției. Respectiv, nici o reglementare nu poate fi în contradicția cu prevederea art.28 din Constituție.

În cuprinsul mai multor articole, legea fundamentală conturează un nivel ridicat ale protecție a dreptului la viața privată, impunând obligația respectării a acestuia în sarcina altor subiecte de drept.

În esență, ceea ce protejează dreptul la viața privată și îngrădește, într-un anumit fel. dreptul la informare, este ”hotarul” dintre public și privat, dintre aspectele intime, protejate de lege din viața unei persoane și cele care pot fi aduse la cunoștință consumatorului de media.²⁰

De o importanță deosebită pentru asigurarea dreptului la viața intimă, familială și privată sunt și prevederile art.11 al Legea cu privire la libertatea de exprimare Nr. 64 din 23.04.2010, care reglementează ”dreptul persoanelor publice și al persoanelor fizice care exercită funcții publice la respectul vieții private”.

Un pas important în interzicerea discriminării pe bază de orientare sexuală a fost adoptarea Legii nr. 121 din 25.05.2012 cu privire la asigurarea egalității. Conform art. 7 alin (1) al Legii vizate „Interzicerea discriminării pe bază de orientare sexuală se va aplica în domeniul angajării în muncă și al ocupării forței de muncă”.

De o importanță deosebită sunt prevederile paragrafului trei al capitolului 3 ”Dreptul la viața intimă, familială și privată în Jurisprudența CtEDO”, în care sunt expuse detaliat soluțiile adoptate de CtEDO în cazurile ce s-a pretins încălcarea dreptului la inviolabilitatea vieții private. Paragraful respectiv conține și o analiză a cazurilor în fața CtEDO înaintate împotriva Republicii Moldova, care au pretins violarea prevederilor articolului 8 al Convenției Europene pentru Drepturile Omului.

Având în vedere natura jurisprudențială a dreptului la viața intimă, privată și familială, este utilă examinarea cazurilor din practica judiciară a CtEDO, ce pretind violarea dreptului în cauză, pentru identificarea noilor tendințe, precum și a aspectelor novatorii care intră sub incidența protecției vieții private.

²⁰ BUTNARU, Iulia. *Viața privată versus libertatea exprimării*. Conferința Științifică Internațională a doctoranzilor ”Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători”, Academia de Științe a Moldovei, Chișinău, 2014.

Elaborarea unei Convenții europene a drepturilor omului (denumită în continuare Convenție) a corespuns înainte de toate, unei alegeri de principiu, înainte a face obiectul unei serii de compromisuri. Ideea unei protecții regionale (europene) a drepturilor omului s-a găsit într-adevăr, în ultima instanță, la intersecția a două mari curente de opinie care au marcat epoca de după război: militantismul pentru drepturile omului și ideea europeană.²¹

Având în vedere faptul că art.8 al Convenției cuprinde garanția respectării unui șir de aspecte ale vieții private, în paragraful vizat este examinată practica Curții Europene pentru Drepturile Omului, catalogată în mai multe grupe, ținând cont de aspectul particular al vieții private vizat în fiecare caz în parte, precum:

- 1) Accesul la date și informații;
- 2) Drepturile homosexualilor;
- 3) Drepturile transsexualilor;
- 4) Dreptul la un mediu sănătos;
- 5) Familia.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a condamnat Republica Moldova în repetate rânduri pentru ingerința în viața privată și de familie, materializată în special prin publicarea declarațiilor defăimătoare într-un ziar și neasigurarea protecției reputației (Cauza Petrenco contra Moldovei, cererea nr. 209285/05 hotărârea din 30.03.2010, definitivă la 04.10.2010), refuzul autorităților de a introduce în actele de identitate etnia reclamantului (Cauza Ciubotaru contra Moldovei, cererea nr. 27138/04, hotărârea din 27.04.2010, definitivă la 27.07.2010), lipsa garanțiilor suficiente în legislație pentru a preveni interceptarea abuzivă a convorbirilor telefonice (cauza Iordache și alții contra Moldovei, cererea nr. 25198/02, hotărârea din 10 februarie 2009, definitivă la 14 septembrie 2009), lipsa garanției protecției confidențialității avocat-client la percheziția biroului și a locuinței unui avocat (Cauza Mancevschi contra Moldovei, cererea nr. 33066/04, hotărârea din 07.10.2008, definitivă la 07.01.2009), intrarea ilegală a colaboratorilor Poliției în curtea casei reclamantului (Cauza Guțu contra Moldovei, cererea nr. 20282/02, hotărârea din 07.06.2007, definitivă la 7 septembrie 2007), interdicția pentru reclamantul deținut de a avea întrevederi cu familia sa (Cauza Ciorap contra Moldovei, cererea nr. 12066/01, hotărârea din 19.06.2007, Ostrovar contra Moldovei, cererea nr. 35207/03, hotărâre din 13 septembrie 2005), cenzura corespondenței deținuților (Cauza Ciorap contra Moldovei, cererea nr. 12066/02, hotărârea din 19 iunie 2007, Ostrovar contra Moldovei (cerere nr. 35207/03, hotărârea

²¹ POPESCU, Corneliu-Liviu. *Protecția internațională a drepturilor omului*. București: Editura All Beck, 2000, p. 9. ISBN: 973-655-058-3

din 13 septembrie 2005), Șerban contra Moldovei (cererea nr. 3456/05, hotărârea din 4 octombrie 2005, definitivă la 4 ianuarie 2006).²²

Paragraful 3.4. al capitolului 3 reliefează următoarele concluzii:

1. Declarația Universală a Drepturilor Omului a Națiunilor Unite din 1948 este documentul ce a stat la baza reglementării juridice a intimității, ulterior aceasta a fost codificată prin diverse tratate internaționale universale și regionale.

2. Este relevantă și multiaspectuală practica judiciară a CtEDO referitoare la cazurile ce privesc încălcarea art. 8 al Convenției Europene. Cu regret, constatăm multiple exemple când CtEDO a condamnat Republica Moldova pentru încălcarea inviolabilității vieții private din cauza imperfecțiunii cadrului normativ intern, din cauza acțiunii și/sau inacțiunii prescrise a exponenților puterii de stat, etc.

3. Deși în Republica Moldova s-au întreprins pași siguri în vederea creării unui cadru juridic menit să garanteze dreptul fiecărei persoane la viața intimă, familială și privată, stereotipurile existente în societate reprezintă un impediment pentru ca comportamentul autorităților și al societății să reflecte standardele internaționale în domeniu.

4. Sistemele tehnice și de program moderne, oferă un șir de posibilități angajatorilor de a colecta ușor informații privind viața privată a salariaților, de a-i supraveghea video și audio, ceea ce reprezintă un pericol eminent pentru viața privată a salariaților, drept care urmează a fi garantat acestora inclusiv și la locul de muncă. Legiuitorul național urmează atât, să racordeze prevederile actelor normative naționale la rigurile normelor internaționale, pentru a garanta respectarea dreptului la viața privată a persoanelor în procesul îndeplinirii obligațiilor de muncă a acestora, cât și să implementeze un sistem eficient de monitorizare, care ar veghea respectarea dreptului în cauză și la caz ar pedepsi autorii încălcărilor depistate.

În **Capitolul 4**, intitulat „**Mecanisme de protecție a vieții intime, familiale și private**”, sunt incluse patru paragrafe: 4.1. Rolul Curții Constituționale în protecția vieții intime, familiale și private; 4.2. Rolul instanțelor judecătorești naționale privitoare la protecția dreptului la viața intimă, familială și privată; 4.3. Rolul ombudsmanului (avocatului poporului) în protecția vieții intime, familiale și privat și 4.4. Concluzii la capitolul 4.

Capitolul respectiv este dedicat cercetării mecanismelor naționale de protecție a dreptului omului, evidențiind rolului Curții Constituționale, al instanțelor judecătorești și al Avocatului Poporului în garantarea inviolabilității vieții private, familiale și intime.

²² MUNTEANU, Anatolie, GRIGORIU, Aurelia, RUSU, Svetlana, etc. *Manualul funcționarului public în domeniul Drepturilor Omului*. p.70 [online] [citat 27.03.2022] Disponibil: http://old.ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/manualul_functionarului_public_0.pdf

Paragraful 4.1. al tezei menționează că având în vedere faptul că într-o democrație autentică controlul constituțional servește drept o garanție fundamentală a supremației Constituției, în Republica Moldova controlul constituțional este realizat de către Curtea Constituțională care este o autoritate ce-și exercită atribuțiile în mod independent.

Astfel, începând cu data de 23.02.1995, de la crearea Curții Constituționale și până în prezent, această unică autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova veghează respectarea prevederilor constituționale, asigurând conformitatea actelor normative cu legea supremă și interpretarea Constituției.

Pe parcursul activității sale, Curtea Constituțională a exercitat controlul constituționalității unui șir de legi, regulamente, hotărâri ale Guvernului, care în conformitate cu sesizările depuse încălcau prevederile art.28 al Constituției care consfințește dreptul la viața intimă, privată și familială.

Sunt deosebit de utile pentru a fi aplicate în parcatică principiile stabilite de Curtea Constituțională privind stabilirea legalității sau ilegalității ingerinței în viața privată a persoanei, acestea fiind:

- ingerința trebuie să fie prevăzută de lege;
- ingerința trebuie să corespundă normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional;
- ingerința trebuie să fie proporțională.

Paragraful 4.2 al tezei ”Rolul instanțelor de judecată naționale în protecția dreptului la viața intimă, familială și privată”, reliefează importanța practicii unificate a instanțelor judecătorești naționale în judecarea justă a cauzelor care au ca obiect încălcarea dreptului la viața privată.

Paragraful 4.3. al tezei ”Rolul ombudsmanului (avocatului poporului) în protecția dreptului la viața intimă, familială și privată” menționează că dreptul la respectarea vieții private a persoanei trebuie să fie nu numai reglementat prin dispoziții legale naționale și internaționale ci și protejat prin normele dreptului civil. Urmărindu-se repararea prejudiciului și prin norme de drept penal, viața privată fiind ocrotită prin incriminarea faptelor care aduc atingere secretului și liniștii personale.²³

În acest context menționăm că pentru ca dreptul la viața intimă, familială și privată să fie cu adevărat protejat și respectat, și nu pur și simplu proclamat, la nivelul intern al statului urmează să

²³ POPESCU, Corina-Florența, GRIGORE-RĂDULESCU, Maria-Irina. *Reglementarea legală a dreptului la viața privată în legislația națională, Extras din Articolul Aspecte privind respectarea dreptului la viața privată de către mass-media*. Publicat în Pandectele Române nr. 10/2014. [online] [citat 13.04.2019] Disponibil: <https://blog.wolterskluwer.ro/reglementarea-legala-a-dreptului-la-viata-privata-in-legislatia-nationala/>

fie creat și implementat un mecanism viabil, dotat cu o legislație compabilă cu cea internațională în domeniul protecției vieții private și nu în ultimul rând să existe o bază tehnico-științifică puternică care ar putea face piept tuturor atacurilor cibernetice.

În Republica Moldova cetățeanul de rând nu acordă semnificație respectării dreptului de viață privată, așa cum se întâmplă în țările cu democrație dezvoltată, și nu îl percepe ca pe un drept inerent ființei umane, care impune statului nu numai datoria de imixtiune, dar și obligațiuni pozitive care cer în mod concret de la autorități să întreprindă măsuri rezonabile și adecvate pentru a proteja drepturile individului. Această concluzie vine nu numai din numărul redus al sesizărilor parvenite la Centrul pentru Drepturile Omului cu referire la încălcarea acestui drept, dar și din lipsa abordării problemelor prin prisma dreptului la viață privată.²⁴

Concluziile generale și recomandările dezvoltă raționamente finale în baza cercetărilor științifice efectuate și prezintă unele repere conceptuale și practice în abordarea dreptului la viața intimă, familială și privată. La fel, sunt înaintate propuneri de *lege ferenda* care au drept scop perfecționarea legislației în domeniu și uniformizarea practicii în domeniu.

²⁴ Raport privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2009, Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova, Chișinău 2009. [citat 14.01.2019] Disponibil: http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2018/10/raport_2009_redactat_0.pdf

CONCLUZII GENERALE ȘI RECOMANDĂRI

Problema științifică importantă soluționată în lucrare constă în identificarea tuturor aspectelor „tradiționale” și „moderne” înglobate în prezent de noțiune de viață privată și determinarea gradului de protecție juridică conferit acesteia de normele naționale și internaționale, fapt care a condus la formularea unor definiții a noțiunilor de viață privată, intimă și familială, precum și formularea unor propuneri de *lege ferenda*, în vederea perfecționării cadrului normativ în domeniu și aplicării corecte a legislației.

Rezultatele științifice obținute constau în analiza complexă și multiaspectuală din perspectiva juridică a dreptului la viața intimă, familială și privată, analiza evoluției jurisprudenței CtEDO pe cazurile inițiate în temeiul art. 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului cu indicarea soluțiilor adoptate pe marginea fiecărui caz, inclusiv examinarea cazurilor înaintate în fața CtEDO împotriva Republicii Moldova, cu același obiect, pentru reliefarea tendințelor actuale de percepție a dreptului la viața intimă, familială și privată, ceea ce a permis obținerea unor rezultate științifice noi.

Elementele de noutate sunt concretizate în următoarele idei de bază:

- s-a realizat o analiză a elementelor caracteristice și s-a argumentat propriile definiții referitoare la dreptul la viața intimă, privată și familială;
- s-a elucidat esența și trăsăturile distincte ale fiecărui element al dreptului fundamental la inviolabilitatea vieții private, de familie și intime;
- s-a efectuat o analiză detaliată a legislației naționale menite să garanteze dreptul fundamental la viața intimă, privată și familială;
- au fost identificate lacunele din legislația Republicii Moldova în privința mecanismelor de reglementare și a modalităților de asigurare a inviolabilității vieții private, de familie și intime, cu formularea unor propuneri de *lege ferenda* pentru eliminarea acestor lacune și îmbunătățirea cadrului normativ relevant.

Astfel, cercetarea reglementării juridice și asigurării inviolabilității vieții private, familiale și intime în prezenta lucrare, constituie fundamentul următoarelor **concluzii**:

1. În urma examinării evoluției în timp a dreptului la respectarea vieții private și de familie a fost posibilă formularea concluziei că acest drept este unul din cele mai cameleonice, multiaspectuale și abstracte dintre drepturile garantate de CEDO. Esența dreptului la inviolabilitatea vieții private constă în superioritatea vieții private față de cea publică. În vederea excluderii posibilității statului de a interveni în mod arbitrat în viața privată a persoanei, în cazul

în care acesta va interveni în viața privată și de familie a unei persoane, statul va fi obligat să justifice această acțiune prin referire la unul din temeiurile stabilite în articolul 8 din CEDO.

2. Examinarea textului art. 28 al Constituției Republicii Moldova a permis identificarea caracterului laconic al acestuia, Constituția Republicii Moldova limitându-se doar cu enumerarea valorilor „viața intimă, private și familială” pe care statul urmează să le respecte și să le ocrotească. Având în vedere faptul că nici Constituția Republicii Moldova și nici un alt act normativ național nu definește noțiunea de viața intimă, privată și familială, conchidem că definirea categoriilor respective este lăsată în sarcina doctrinarilor și jurisprudenței.

3. În urma examinării multiaspectuale a dreptului la viața privată, a fost propusă următoarea definiție: **„Dreptul la inviolabilitatea vieții private este abilitatea persoanei de a stabili individual limitele în care persoanele terțe vor avea acces la informația despre viața personală a acestuia”**.

4. Având în vedere faptul că viața intimă este un aspect al vieții private propunem următoarea definiție a intimității: **„Dreptul la viața intimă este un drept la individualism, care constă în capacitatea de a trăi ferit de ochii altora, precum și de abilitatea de a stabili și de a dezvolta relații cu alții”**.

5. În urma examinării jurisprudenței CtEDO, am putea defini dreptul la viața familială după cum urmează: **„Dreptul la viața familială este dreptul de a desfășura o viață familială efectivă, de a stabili și de a întreține relații cu alți oameni în domeniul afectiv, fiind protejat de ingerințele altor persoane”**.

6. În lucrare a fost reliefată tendința actuală de automatizare și informatizare a proceselor datorită implementării atât în sectorul public, cât și în sectorul privat a tehnologiilor informaționale de ultimă generație, fapt care implică un pericol sporit pentru protecția vieții intime și private a individului, manifestate prin culegerea, stocarea și prelucrarea unui volum mare de informație privind datele personale a individului. Sistemele moderne oferă un șir de posibilități angajatorilor de a colecta ușor informații privind viața privată a salariaților, de a-i supraveghea video și audio, ceea ce reprezintă o ingerință în viața privată a salariaților, drept care urmează a fi garantat acestora inclusiv și la locul de muncă. Legiuitorul național urmează atât, să racordeze prevederile actelor normative naționale la rigorile normelor internaționale, pentru a garanta respectarea dreptului la viața privată a persoanelor în procesul îndeplinirii obligațiilor de muncă a acestora, cât și să implementeze un sistem eficient de monitorizare, care ar veghea respectarea dreptului în cauză.

7. Este relevantă și multiaspectuală practica judiciară a CtEDO referitoare la cazurile ce privesc încălcarea art. 8 al Convenției Europene. Am constatat faptul că condamnarea de către

CtEDO a Republica Moldova pentru încălcarea inviolabilității vieții private se datorează atât imperfecțiunii cadrului normativ intern, dar și acțiunii/inacțiunii prescrise a exponenților puterii de stat.

8. Este notorie contribuția Curții Constituționale, în calitatea sa de unică autoritate de jurisdicție constituțională în Republica Moldova la garantarea respectării dreptului la viața intimă, privată și familială, prin exercitarea controlului constituționalității unui legi și hotărâri ale Guvernului, care în conformitate cu sesizările depuse încălcau prevederile art. 28 al Constituției. În același timp, în sistemul național de protecție a drepturilor omului, instanțelor de judecată le revine rolul esențial în vederea asigurării unei garantări reale și efective a drepturilor omului, inclusiv a inviolabilității vieții private și de familie. Totodată, valoarea importantă a instituției Avocatului poporului în supravegherea respectării de către autoritățile publice ale Republicii Moldova a dreptului persoanelor la viața intimă, familială și privată este justificată prin activitatea de profilaxie în vederea evitării pe viitor a cazurilor de condamnare a Republicii Moldova la CtEDO, inclusiv în cazul violării dreptului fundamental la viață privată, familială și intimă.

Cu titlu de **recomandări**, propunem următoarele:

1. Având în vedere faptul că redacția actuală a articolului 28 din Constituția Republicii Moldova este destul de laconică, în urma studiului practicii de reglementare constituțională a altor state a dreptului la viața privată și familială, propunem expunerea articolului 28 al Constituției Republicii Moldova în următoarea formulare:

„Articolul 28 Viața privată și familială

1. Orice persoană are dreptul la respectarea vieții sale private, familiale, la protecție împotriva încălcării onoarei, demnității și reputației sale.

2. Persoana are dreptul să dispună de ea însăși, dacă nu încalcă drepturile și libertățile altor persoane”.

Menționăm că formularea propusă al articolului constituțional:

- nu prevede noțiunea de viață intimă, deoarece după cum s-a demonstrat în conținutul prezentei teze, viața intimă este un aspect component al vieții private și menționarea separată a acestuia, în viziunea noastră, este de prisos;

- stipulează în aliniatul doi un aspect important al dreptului la viața privată și anume ”dreptul persoanei de a dispune de ea însăși”.

2. Din motivul unui nivel scăzut al culturii juridice în Republica Moldova comparativ cu cel al țărilor cu tradiții democratice seculare, la noi în țară nu se acordă semnificație respectării dreptului la viață privată și nu este perceput ca un drept inerent ființei umane, care impune statului nu numai datoria de imixtiune, dar și obligațiuni pozitive care cer în mod concret de la

autorității să întreprindă măsuri rezonabile și adecvate pentru a proteja drepturile individului. Astfel, în vederea remedierii situației create este necesar de a imputa exponenților autorităților publice sarcini de a mediatiza, de a respecta, de a dezvolta dreptul la viața privată, familială și intimă, precum și nu în ultimul rând, de a contracara ingerințele terților în viața privată a persoanei, în vederea ridicării nivelului de conștientizare și a gradului de responsabilitate în ceea ce privește protecția vieții private, familiale și intime, în spiritul Convenției Europene pentru protecția drepturilor omului și a jurisprudenței Curții Europene.

3. În vederea identificării unui just echilibru între dreptul la viața privată și transparența procesului judiciar în cadrul publicării hotărârilor judecătorești, propunem operarea unor modificări la Regulamentul privind modul de publicare a hotărârilor judecătorești pe portalul național al instanțelor de judecată și pe pagina web a Curții Supreme de Justiție prin includerea în Regulamentul vizat a unor dispoziții care ar prevedea dreptul reclamantului care nu dorește dezvăluirea identității sale de a preciza aceasta cu expunerea motivelor care justifică derogare și, prin urmare, dreptul instanței de a autoriza anonimatul în cazuri excepționale și temeinic justificate, astfel cum este prevăzut de Regulamentul Curții Europene a Drepturilor Omului.

4. Având în vedere faptul ca numărul autorizațiilor judecătorilor de instrucție pentru interceptarea comunicărilor este anual în creștere, reieșind din faptul că interceptarea convorbirilor telefonice constituie o ingerință foarte gravă în drepturile unei persoane, iar autorizarea acesteia trebuie să aibă la bază doar motive foarte serioase, bazate pe o bănuială rezonabilă că persoana este implicată într-o activitate criminală gravă, se propune operarea unui șir de modificări la actele normative naționale, astfel ca:

- judecătorii de instrucție să fie obligați să justifice, în mod obligatoriu, autorizarea măsurilor de supraveghere secretă;
- Instrucțiunea privind modul de organizare și îndeplinire a măsurilor operative de investigații în rețelele de comunicații electronice să fie reexaminată și ajustată la rigorile Constituției Republicii Moldova, actelor normative întru a căror executare a fost emisă, în spiritul standardelor europene.

5. Având în vedere faptul că, în ultima perioadă se atestă o tendință de majorare a numărului cazurilor de încălcare a dreptului la viața privată atât în cazul montării camerelor de supraveghere pe domeniul privat, în al căror perimetru de supraveghere intră spațiul privat al vecinilor, atât și în cazul instalării de către angajatori în încăperile în care lucrează salariații, a camerelor de supraveghere video, cu scopul real de a monitoriza de la distanță comportamentul angajaților, sub pretextul asigurării securității bunurilor și securității persoanelor fizice.

În acest context este important ca în termeni proximi să fie adoptată „Legea privind supravegherea video” pentru a stabili regulile de efectuare a supravegherii video și a stabili răspunderea persoanelor fizice și juridice pentru încălcarea prevederilor legii respective. Totodată considerăm că tergiversarea adoptării legii privind supravegherea video, încurajează angajatorii, alte persoane juridice și fizice de a încălca în mod grosolan dreptul constituțional la viața intimă și privată. La fel, considerăm că Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal urmează să organizeze campanii de informare a salariaților și a altor persoane fizice referitor la dreptul acestora de a nu fi supravegheați video, decât în cazurile strict prevăzute de lege, cu asigurarea garanțiilor necesare.

6. Având în vedere faptul că noțiunea de judecător de drepturi și libertăți va reflecta cu precădere esența instituției vizate, care include în sine și garanția respectării drepturilor omului prevăzute de Convenția Europeană a Drepturilor Omului și Constituția Republicii Moldova, propunem că în legislația națională noțiunea de „*judecător de instrucție*” să fie substituită prin noțiunea de „*judecător de drepturi și libertăți ale omului*”, după exemplul unor state membre ale Uniunii Europene.

7. Considerăm necesară ratificarea de către Republica Moldova a Protocolului nr. 12 la Convenția Europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale; implementarea unor mecanisme instituționale menite să perfecționeze abilitățile funcționarilor publici în domeniul prevenirii și combaterii discriminării minorităților, adoptarea legislației conform standardelor internaționale de nediscriminare pe motiv de identitate de gen, care ar oferi protecția necesară minorităților împotriva crimelor și incidentelor de transfobie și alte forme ale discriminării.

Semnificația teoretică a lucrării rezidă în conturarea unui cadru teoretico-științific coerent în corelație cu cadrul normativ existent privind dreptul la viața intimă, privată și familială, acestea având ca finalitate conturarea categoriilor actuale protejate de dreptul constituțional la viața intimă, privată și familială și identificarea soluțiilor de garantare a acestuia.

Valoarea practică a lucrării rezidă în posibilitatea folosirii concepțiilor științifice reliefate în aceasta, în calitate de sursă de documentare pentru potențialii petiționari la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, care ar pretinde violarea dreptului la viața intimă, privată și familială în temeiul art. 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Recomandările de perfecționare a legislației vor fi utile în procesul de racordare la rigorile europene a legislației naționale în domenii tangente dreptului la viața intimă, familială și privată. Totodată, propunerile și recomandările menționate în prezenta lucrare au ca finalitate elucidarea lacunelor de reglementare depistate în legislația referitoare la dreptul la viața intimă, privată și familială. În

final, concluziile menționate în prezenta lucrare pot fi utile procesului de învățământ juridic în Republica Moldova.

Impactul lucrării în dezvoltarea științei și culturii constă în completarea doctrinei naționale cu studii analitice comparate și recomandări privind perfecționarea legislației din domeniul dreptului la viața intimă, familială și privată, și anume: cercetarea practicii CtEDO în soluționarea spețelor în care s-a pretins încălcarea dreptului la viața privată, caracterizarea principalelor aspecte constitutive ale acestui drept, analiza evoluției istorice și a premiselor apariției și dezvoltării dreptului la viața intimă, familială și privată, elaborarea concluziilor și formularea propunerilor de perfecționare a cadrului normativ de reglementare a dreptului la viața intimă, familială și privată în Republica Moldova.

Potențialele direcții viitoare de cercetare legate de tema abordată, considerăm că pot fi axate pe:

- perfecționarea cadrului de reglementare a răspunderii materiale și disciplinare atât a persoanelor private, cât și a persoanelor de drept public pentru încălcarea dreptului la viața intimă, familială și privată;

- cercetarea dreptului la securitatea ecologică, ca element component al dreptului la viața privată;

- analiza evoluției și a perspectivelor de reglementare normativă a dreptului la viața familială a persoanelor de același sex;

- identificarea și cercetarea hotarului dintre dreptul la viața intimă, familială și privată și dreptul la libertatea exprimării.

BIBLIOGRAFIE

1. BUTNARU, Iulia. *Dimensiunile dreptului fundamental la protecția vieții familiale*. În: Studii Juridice Universitare, Chișinău, 2014, Nr. 3-4 (27-28). ISSN: 1857-4122.
2. CARP, Radu, ȘANDRU, Simona. *Dreptul la intimitate și protecția datelor cu caracter personal*, București: Editura All Beck, 2004. ISBN: 973-655-455-4.
3. CÂRNAȚ, Teodor, CÂRNAȚ Mariana. *Protecția juridică a drepturilor omului*. Chișinău, 2006. ISBN: 9975-932-62-2.
4. CHARRIER, Jeann-Loup, CHIRIAC, Andrei. *Codul Convenției Europene a Drepturilor Omului*. Chișinău: Tipografia Balacron, 2008. ISBN: 978-9975-100-40-3.
5. COSTACHI, Gheorghe, ZAHARIA P. *Dezvoltarea Conceptului despre drepturile omului în epoca modernă și contemporană*. În: Lege și viață, nr.1, 2000.
6. IANCU, Gheorghe. *Drepturile, libertățile și îndatoririle fundamentale în România*. București: Editura All Beck, 2003. ISBN: 973-655-247-0.
7. MAZILU, Dumitru. *Drepturile Omului, concept, exigențe și realități contemporane*. București: Lumina Lex, 2000. ISBN: 973-588-244-2.
8. MUNTEANU, Anatolie, GRIGORIU, Aurelia, RUSU, Svetlana, etc. *Manualul funcționarului public în domeniul Drepturilor Omului*. [online] [citat 27.03.2022] Disponibil: http://old.ombudsman.md/sites/default/files/document/attachments/manualul_functionarului_public_0.pdf.
9. POPESCU, Corina-Florența, GRIGORE-RĂDULESCU, Maria-Irina. *Reglementarea legală a dreptului la viața privată în legislația națională, Extras din Articolul Aspecte privind respectarea dreptului la viața privată de către mass-media*. Publicat în Pandectele Române nr. 10/2014. [online] [citat 13.04.2019] Disponibil: <https://blog.wolterskluwer.ro/reglementarea-legala-a-dreptului-la-viata-privata-in-legislatia-nationala/>.
10. POPESCU, Corneliu-Liviu. *Protecția internațională a drepturilor omului*. București: Editura All Beck, 2000. ISBN: 973-655-058-3.
11. Raport privind respectarea drepturilor omului în Republica Moldova în anul 2009, Centrul pentru Drepturile Omului din Moldova, Chișinău 2009. [citat 14.01.2019] Disponibil: http://ombudsman.md/wp-content/uploads/2018/10/raport_2009_redactat_0.pdf.
12. VOICU, Marin. *Protecția Europeană a Drepturilor Omului*. București: Lumina Lex, 2001. ISBN: 9735883759.
13. ZLĂTESCU, Dan, MOROIANU ZLĂTESCU, Irina. *Institutul Roman pentru drepturile omului, Drepturile Omului în acțiune*. București: 1994. ISBN: 9781852787080.
14. Информационное общество и право. Disponibil: <http://referat.mirslovarei.com/gosudarstvo-i-pravo/119732-informacionnoe-obshhestvo-i-pravo.html>

LISTA LUCRĂRILOR ȘTIINȚIFICE PUBLICATE

1. BUTNARU, Iulia. *Restrîngerile aduse dreptului la respectul vieții private și de familie conform prevederilor Convenției Europene pentru apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale*. În: Studii Juridice Universitare, nr. 3-4, anul V, 2012. Chișinău: ULIM, ISSN: 1857-4122, p. 187-197.
2. BUTNARU, Iulia. *Dimensiunile dreptului fundamental la protecția vieții familiale*. În: Studii Juridice Universitare, nr. 3-4, anul VII, 2014, Chișinău: ULIM, ISSN: 1857-4122, p. 181-193.
3. BUTNARU, Iulia. *Dreptul de a dispune de sine însăși - componentă a vieții intime a persoanei*. În: Studii Juridice Universitare, nr. 1-2, anul VIII, 2015, Chișinău: ULIM, ISSN: 1857-4122, p. 140-145.
4. BUTNARU, Iulia. *Dreptul la viața intimă, familială și privată în Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului*. În: Revista Națională de Drept. Chișinău, 2021, Nr. 1. ISSN:1811-0770, p. 142-151.
5. BUTNARU, Iulia. *Multidimensionalitatea și complexitatea dreptului la viața intimă, familială și privată*. În: Conferința științifică teoretico-practică internațională „Promovarea drepturilor omului în contextul integrării europene: teorie și practică”, Chișinău: ULIM, 18 octombrie 2013, ISBN: 978-9975-101-20-2, p. 249-261.
6. BUTNARU, Iulia. *Viața privată versus libertatea exprimării*. Conferința Științifică Internațională a doctoranzilor „Tendințe contemporane ale dezvoltării științei: viziuni ale tinerilor cercetători”, Chișinău: Academia de Științe a Moldovei, 10 martie 2014, ISBN: 978-9975-4257-2-8, p. 117.

ADNOTARE

Butnaru Iulia. „Reglementarea juridică și asigurarea inviolabilității vieții private, familiale și intime”. Teză de doctor în drept la specialitatea: 552.01. Drept constituțional. Chișinău, 2022.

Structura tezei: introducere, 4 capitole, concluzii generale și recomandări, bibliografia din 241 surse, text de bază 158 pagini. Rezultatele obținute sunt reflectate în 6 articole științifice.

Cuvinte cheie: viața intimă, viața privată, viața familială, date cu caracter personal, identitate sexuală, jurisprudența CtEDO, intimitate, familia.

Domeniul de studiu: Drept constituțional.

Scopul lucrării constă în efectuarea unei cercetări științifice a esenței și conținutului dreptului la viața intimă, familială și privată, abordarea complexă a dreptului respectiv prin prisma prevederilor legislației naționale, instrumentelor internaționale, opiniilor doctrinare și practicii judiciare în domeniu.

Obiectivele cercetării: Determinarea conținutului multidimensional a dreptului la viața intimă, privată și familială; cercetarea dreptului la viața intimă, privată și familială, sub aspect evolutiv, examinarea practicii judiciare a CEDO pe cauzele ce pretind încălcarea dreptului la viața privată, intimă și familială; analiza dreptului vizat prin prisma doctrinei și legislației naționale în domeniu; evidențierea curenților și lacunelor existente și formularea unor propuneri teoretico-practice privind garantarea dreptului fundamental în cauză; formularea unor recomandări pentru îmbunătățirea cadrului normativ în domeniu.

Noutatea și originalitatea științifică constă în analiza complexă și multiaspectuală din perspectiva juridică a dreptului la viața intimă, familială și privată, analiza evoluției jurisprudenței CtEDO pe cazurile inițiate în temeiul articolului 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului cu indicarea soluțiilor adoptate pe marginea fiecărui caz, inclusiv examinarea cazurilor înaintate în fața CtEDO împotriva Republicii Moldova, cu același obiect, pentru reliefarea tendințelor actuale de percepție a dreptului la viața intimă, familială și privată.

Rezultatul obținut care contribuie la soluționarea unei probleme științifice importante constă în identificarea tuturor aspectelor „tradiționale” și „moderne” înglobate în prezent de noțiune de viață privată și determinarea gradului de protecție juridică conferit acestora de normele naționale și internaționale, fapt care a condus la formularea unor definiții a noțiunilor de viață privată, intimă și familială, precum și a unor propuneri de lege ferenda în vederea perfecționării cadrului normativ în domeniu.

Semnificația teoretică a lucrării rezidă în conturarea unui cadru teoretico-științific coerent în corelație cu cadrul normativ existent privind dreptul la viața intimă, privată și familială, acestea având ca finalitate conturarea categoriilor actuale protejate de dreptul constituțional la viața intimă, privată și familială și identificarea lacunelor necesare a fi elucidate.

Valoarea aplicativă a lucrării rezidă în posibilitatea folosirii concepțiilor științifice reliefate în aceasta în calitate de sursă de documentare pentru potențialii petiționari la CtEDO, care ar pretinde violarea dreptului la viața intimă, privată și familială în temeiul art. 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. Recomandările de perfecționare a legislației vor fi utile în procesul de racordare a legislației naționale în domeniul tangente dreptului la viața intimă, familială și privată la standardelor europene.

Implementarea rezultatelor științifice. Elucidarea esenței și conținutului vieții private, intime și familiale, precum și prezentarea unor propuneri de lege ferenda în vederea perfecționării cadrului normativ în domeniu pot contribui la protecția efectivă a acestui drept fundamental. Rezultatele studiului au fost reflectate de autor în articolele publicate în diverse reviste, culegeri de articole. Tezele abordate în prezenta lucrare au fost prezentate în cadrul unui șir de conferințe naționale și internaționale. Rezultatele investigațiilor reflectate în prezenta lucrare pot fi utile studenților, masteranzilor din cadrul instituțiilor de învățământ superior cu profilul juridic, totodată studiul în cauză poate fi de folos persoanelor care intenționează să înainteze o cerere în fața CtEDO în temeiul art. 8 al Convenției Europene a Drepturilor Omului. De asemenea recomandările de perfecționare a legislației pot servi în calitate de suport doctrinar la o eventuală modificare a actelor normative ce au tangență cu dreptul la viața intimă, privată și familială.

ANNOTATION

Butnaru Iulia. „Legal regulation and ensuring of the inviolability of private, family and intimate life”.

Thesis for obtaining the scientific degree of doctor in law.

Specialty: 552.01. Constitutional law. Chişinău, 2022.

Structure of the thesis: introduction, 4 chapters, general conclusions and recommendations, 241 bibliographic sources, basic text of 158 pages. The results obtained are reflected in 6 scientific articles.

Keywords: intimate life, private life, family life, personal data, sexual identity, ECHR jurisprudence, privacy, family.

Field of study: Constitutional law.

The purpose of the paper is to carry out a scientific research on the essence and content of the right to intimate, family and private life, the complex approach of this right through the provisions of national legislation, international instruments, doctrinal opinions and judicial practice in the field.

Research objectives: Determining the multidimensional content of the right to intimate, private and family life; research of the right to intimate, private and family life in an evolutionary way, examining the ECHR's judicial practice on cases claiming violation of the right to private, intimate and family life; analysis of the right concerned through the doctrine and national legislation in the field; highlighting the existing deficiencies and gaps and formulating some theoretical and practical proposals on guaranteeing the fundamental right in question; formulating some recommendations for improving the regulatory framework in the field.

Scientific novelty and originality consists in the complex and multiaspectual analysis from the legal perspective of the right to intimate, family and private life, the analysis of the evolution of ECHR jurisprudence on cases initiated under Article 8 of the European Convention of Human Rights, indicating the solutions adopted in each case, including the examination of the cases brought before the ECHR against the Republic of Moldova, with the same object, in order to highlight the current tendencies of perception of the intimate, family and private life.

The result obtained, which contributes to solving an important scientific problem consists in identifying all „traditional” and „modern” aspects currently covered by the notion of private life and determining the degree of legal protection given to them by national and international rules, which led to the formulation of definitions of the concepts of private, intimate and family life having as final result the formulation of some proposals for lege ferenda in order to improve the normative framework in the field.

Theoretical significance of the paper consists in shaping a coherent theoretical and scientific framework in correlation with the existing normative framework regarding the right to intimate, private and family life, which have the purpose of outlining the current categories protected by constitutional law to the intimate, private and family life and identification of gaps that need to be elucidated.

Applicative value of the paper lies in the possibility of using the scientific concepts highlighted in it as a source of documentation for potential petitioners at the ECHR, claiming violation of the right to intimate, private and family life under Article 8 of the European Convention on Human Rights. Recommendations for improving the legislation will be useful in the process of aligning the national legislation in the fields related to the right to intimate, family and private life to the requirements of the European standards.

Implementation of scientific results. Clarifying the essence and content of private, intimate and family life, as well as the presentation of proposals for lege ferenda in order to improve the regulatory framework in the field can contribute to the effective protection of this fundamental right. The results of the study were reflected by the author in articles published in various magazines, article collections. The theses addressed in this paper were presented in a series of national and international conferences. The results of the investigations reflected in this paper may be useful for students, master students, at the same time, the study in question can be useful to those who intend to bring an action before ECHR under the Article 8 of the European Convention on Human Rights. Also, the recommendations for the improvement of the legislation can serve as a doctrinal support to a possible modification of the normative acts that are related to the right to intimate, private and family life.

АННОТАЦИЯ

Бутнару Юлия. «Юридическое регулирование и обеспечение неприкосновенности частной, семейной и интимной жизни».

Диссертация на соискание учёной степени доктора юридических наук.

Специальность: «552.01. Конституционное право». Кишинэу, 2022 год.

Структура работы: введение, 4 главы, общие выводы и рекомендации, библиография из 241 источника, основной текст на 158 страницах. Полученные результаты отражены в 6 научных статьях.

Ключевые слова: интимная жизнь, частная жизнь, семейная жизнь, личные данные, сексуальная ориентация, юриспруденция ЕСПЧ, интимность, семья.

Область исследования: конституционное право.

Цель работы заключается в научном исследовании сути и содержания права на интимную, семейную и частную жизнь и в комплексном подходе к соответствующему праву сквозь призму положений национального законодательства, международных документов, доктринальных мнений и судебной практики в данной области.

Задачи исследования: определение многопланового содержания права на интимную, частную и семейную жизнь с точки зрения эволютивного аспекта; изучение судебной практики ЕСПЧ по делам о предполагаемом нарушении права на частную, интимную и семейную жизнь; анализ данного права сквозь призму отраслевого национального законодательства и доктрин; выявление текущих недостатков и лакун, а также формулирование теоретико-практических предложений о гарантировании данного основного права; формулирование рекомендаций относительно улучшения отраслевой нормативной базы.

Новизна и научная оригинальность заключаются в комплексном и многоаспектном анализе – с юридической точки зрения – права на интимную, семейную и частную жизнь, в анализе эволюции юриспруденции ЕСПЧ по делам, возбуждённым на основании статьи 8 Европейской конвенции о защите прав человека, с указанием решений по каждому делу, а также в изучении заявлений, поданных в ЕСПЧ против Республики Молдова на ту же тему, в целях выявления текущих тенденций в восприятии права на интимную, семейную и частную жизнь.

Полученный результат, который способствует решению важной научной проблемы заключается в выявлении всех «традиционных» и «современных» аспектов, которые включает в себя в настоящий момент понятие частной жизни, в определении степени юридической защиты, что привело к формулированию определений понятий частной, интимной и семейной жизни, а также некоторых предложений *lege ferenda* в целях совершенствования нормативной базы.

Теоретическая значимость работы заключается в определении рамок последовательной научно-теоретической базы в соотношении с существующей нормативной базы права на интимную, частную и семейную жизнь, а в итоге – в определении границ нынешних категорий, защищаемых конституционным правом на интимную, частную и семейную жизнь и в выявлении тех лакун, которые необходимо прояснить.

Прикладная ценность работы заключается в возможности использования определяемых в ней научных концепций в качестве документального источника для потенциальных истцов ЕСПЧ, заявляющих о предполагаемом нарушении права на интимную, частную и семейную жизнь на основании статьи 8 Европейской конвенции о защите прав человека. Рекомендации по улучшению законодательства будут полезны в процессе гармонизации национального законодательства в сферах, соприкасающихся с правом на интимную, частную и семейную жизнь, с европейскими стандартами.

Внедрение научных результатов. Выяснение сущности и содержания частной, интимной и семейной жизни, а также представление предложений *lege ferenda* в целях совершенствования нормативной базы в этой области могут способствовать эффективной защите этого основного права. Автор представил результаты исследования в статьях, опубликованных в различных журналах и сборниках статей. Тезисы, исследуемые в настоящей работе, были представлены на нескольких национальных и международных научных конференциях. Результаты исследований, изложенные в настоящей работе, могут быть полезны для студентов и магистров высших учебных заведений юридического профиля, данное исследование может быть полезным для лиц, намеревающихся подать заявление в ЕСПЧ на основании статьи 8 Европейской конвенции о защите прав человека. Помимо этого, рекомендации по улучшению законодательства могут служить доктринальной поддержкой в случае возможного изменения нормативных актов, соприкасающихся с правом на интимную, частную и семейную жизнь.

BUTNARU IULIA

**REGLEMENTAREA JURIDICĂ ȘI ASIGURAREA INVIOLABILITĂȚII
VIEȚII PRIVATE, FAMILIALE ȘI INTIME**

Specialitatea: 552.01. DREPT CONSTITUȚIONAL

REZUMATUL tezei de doctor în drept

Aprobat spre tipar: 2022

Formatul hârtiei 60x84 1/16

Hârtie offset. Tipar digital

Tiraj 50 exemplare

Coli de tipar: _____ Comanda nr. 145

Tipografia SRL „Rucan Invest”
Str. V. Pârcălab nr. 12, Chișinău MD-2012